

IN MEMORIAM

HUSZKA JOZSEF, a magyar ornamentika szenvedélyes kutatója, rajztanár, a Műgye-tem rendkívüli tanára, művészeti író március hó 31-én meghalt Budapesten. Neve szinte fogalomná vált mindazok körében, akik a magyar nép díszítő művészetével foglalkoznak és tulajdonképpen az ő lelkes buzgólkodása terelte szélesebb mederbe ennek a népművészetnek kutatását, eredetének, sajtóságainak elemzését. Hatása ezenkívül kiterjedt az élő művészetre is, elsősorban az iparművészetre és építészetre, amely kivált a nyolcvanas évek végén és a kilencvenes években szétében hasznosította Huszka kutatásainak eredményeit. Tulajdonképpen ő adta az érdeklődők kezébe az ideigő első magyar ornamentum-példatárát. Még Lechner Ödön is haszonnal forgatta e gyűjteményeket, amikor az építészeti stílus magyarosításának problémájával foglalkozott. Huszkának egész életre kiterjedő gyűjtő- és összehasonlító munkája azonban csak egy részét teszi ki fáradozásai eredményének, mert ő ezen túl még népünk művészetének ázsiai gyökereit is kutatta és a kérdések elméleti kibogozásán is évtizedeken át fáradozott. Magános kutató-munkája akkor még vajmi kevés előmunkálatra és szűk körű anyagra támaszkodott, aminek következtében elmélete sem volt elégségesen bizonyítható. Azonban hatalmas lökést adott a kérdőnek, amely azóta sok tekintetben más megvilágításba került éppen az ő számos cikke, könyve, agitá-

ciója révén. Olyan érdemek, amelyek nevét főnn fogják tartani a magyar ornamentika kutatásának történetében.

Huszka József Kiskunfélegyházán született 1854 november 22-én. Építésznek indult s egy ideig a budapesti Műgyetemen tanult, ahonnan 1873-ban átment a Rajztanárképzőbe, ahol 1876-ban rajztanári oklevelet szerzett. A nyolcvanas években rajztanár volt Sepsi-Szentgyörgyön, utóbb hasonló minőségben harminc éven át működött Budapesten a piaristák főgimnáziumában. Ezalatt két irányban is végzett kutató-munkát. Egyrészt fölkereste és pontos másolatokban megőriztette Erdély több templomának régi, pusztuló falfestményeit, másrészt ugyancsak Erdélyben kezdte meg a magyar ornamentika beható tanulmányozását és e munkásságának eredményeit részben cikkeiben, részint önálló munkákban tette közzé (Magyar díszítő stíl, 1885; Székely ház, 1895; Magyar ornamentika, 1898; Tárnyi etnografiánk östörténeti vonatkozásai, 1898; A magyar ornamentika hún eredete, 1914; Honfoglaló őseink ornamentikája, 1920; Az Istenfája, 1920). Gazdag munkásságának elismeréséül kinevezték a Műgyetem nyilvános rendkívüli tanárává, a Szent István Akadémia pedig tagjai sorába választotta. Nyolcvanadik életévében ragadta el a halál a magyar ornamentika-kutatók patriárkáját. Halálával olyan élet lobbant el, amely hosszú évtizedeken át egyetlen magyar eszményért dolgozott.

MŰVÉSZETI ÉLET ÉS IRODALOM

KÉT ÚJ „ARS HUNGARICA”-KÖTET FENYŐ IVÁN: SZÖNYI ISTVÁN (33 KÉPPEL) — TOLNAI KÁROLY: FERENCZY NOÉMI (33 KÉPPEL. Bisztrai Farkas Ferenc kiadása, Budapest, 1934.

Mikor a Magyar Művészet 1933. 3. számában beszámoltunk az Ars Hungarica című képzőművészeti monografiasorozatról (Bernáth Aurél és Egry József), őszintén szólva nem igen reménykedtünk abban, hogy ez a minden jót megérdemlő szép vállalkozás meg tud birkózni az ádáz gazdasági viszonyokkal. Egy ideig valóban úgy is látszott, mintha ez a sorozat is arra a sorsra jutott volna, amely már annyi szép magyar tervnek ásta meg korai sírját. Annál nagyobb öröm, hogy most egyszerre két kötetet is üdvözölhetünk, két új kötetet, amely a kiadó és a szerkesztő töretlen optimizmusát hirdeti.

Fenyő Iván Szőnyi Istvánnal foglalkozik, szeretettel, mély beleérzéssel és őszinte

tisztelettel a kitűnő mester művésze iránt. Szőnyiiben, igen logikusan, azt a festőt látja, aki a nagybányai hagyományt és a természettel való vérségi kapcsolatot legmeggyőzőbben tudta kortársai közül átlátnálni a mai, korszerű életérzésbe. Különösen érdekes, amit Fenyő Szőnyi rajzolásának a festményhez való viszonyáról mond. „A quattrocento festményeinek szinte tudományos alaposágú rajzbeli előkészítése hasonlítható csak ahhoz a lelkiismeretességhez és a feladatban elmélyülő gondolhoz, mely Szőnyinél a festést megelőzi.” Annál csodálatosabb, mennyire fel tud oldódni egy-egy Szőnyi-kép a tónus egységes zománcában, elfelejtetve a valóságot, amelyből kiindult. Új valóságot ad: az egészséges festőiség egészséges hangulatát. Fenyő Iván jól látja és ami az olvasó szempontjából a legfontosabb: jól látta meg Szőnyit, tárgyilagosan rokonszenves képet nyújtva róla. A képanyag megválasztása jó érzékkel és körül-